

Joan COBA FEMENIA, *Els adjectius possessius; teoria i alguns problemes d'ús*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat («Textos i Estudis de Cultura Catalana», 101), Barcelona, 2005, 237 pp.

Aquesta obra, dividida en quatre parts, és un detalladíssim i molt aprofundit treball que ens guia per camins amb fites netes i voreres clares. La primera part, dedicada a l'anàlisi teòrica dels adjectius possessius, planteja problemes d'aquella mena relatius a aquesta categoria no resolts per algunes gramàtiques romàniques (català, espanyol i francès, principalment). En primer lloc, el problema semàntic dels termes *possessiu*, *possessió*, *posseir* a la llum de la gramàtica catalana i dels diccionaris de Fabra i *DLC* de l'IEC, i de la gramàtica francesa, posem per cas. En suma, segons l'autor, sembla que la informació de tipus semàntic que dels adjectius possessius se'n deriva és força caòtica. Tota una altra cosa és la relació entre l'adjectiu possessiu i el pronom personal, car ja des de les primeres gramàtiques (Fabra, 1898) hom hi deixa entreveure alguna llum aclaridora. Però aquesta és una relació que ja fou establida pel gramàtic llatí Priscià, el qual explicava els adjectius possessius com a *derivats* dels pronoms personals. L'aspecte potser més interessant d'aquesta primera part és la consideració sintàctica dels adjectius possessius a la qual es refereix l'autor situant-la dins el marc dels adjectius qualificatius.

La segona part és la visió genètica dels possessius. El llatí, llengua inicial dels idiomes romànics, és el «culpable de molts dels mals» que patim ara pel que fa a l'aspecte

ací tractat. L'autor pretén, en definitiva, estudiar «l'evolució morfològica dels possessius llatins i les seues implicacions en català» (p. 65). Es demana encara si el llatí coneixia la construcció semblant a la valenciana actual que, segons ell, sembla imposar-se en el registre col·loquial: *el cotxe nostre ... el cotxe de nosaltres*. Una altra qüestió a analitzar és si el possessiu llatí *SUUS* s'utilitzava ja en aquesta llengua per a diversos posseïdors, com passa actualment en català i en altres llengües romàniques, entre altres preguntes formulades. La conclusió a què arriba l'autor és afirmativa, i per aquesta raó no ens hem d'estranyar que la generalització dels derivats d'*ILLORUM* mai no fóra total en català en contrast amb usos dels derivats de *SUUS*, amb posseïdor plural, durant l'edat mitjana.

La tercera part analitza molt detingudament els usos de les formes contractes i simples diacrònicament i dels aspectes morfològics i sintàctics d'aquest possessiu i conclou que no hi devia haver un predomini absolut d'unes sobre les altres. Tota una altra cosa és l'ús diatòpic actual i l'opinió dels gramàtics en aquest aspecte, i que considerem molt ben tractat i ponderat. Cal remarcar encara l'estudi aprofundit i clar de la forma *llur*, des de les perspectives diacrònica, diatòpica, diafàsica i fins i tot romànica amb tota la problemàtica sintàctica que se'n deriva, que ja havia encetat en el capítol anterior. Amb aquesta anàlisi, que ocupa les planes 113 a 139, assistim al naixement d'una nova etapa dins els estudis gramàtics d'aquest possessiu, que estava mancat d'un seriós i detallat treball, com el que ací se'ns presenta, tot i que el treball hauria millorat, probablement, si la comparació de les formes i dels usos dels derivats romànics (italià i francès, sobretot) del llatí *ILLORUM* hagués disposat d'un espai més extens. Com a epígon d'aquesta tercera part de la morfologia, hi ha un apartat (11.2, pp. 152-153) en què hom analitza les formes *nòstron* i *vòstron*. Caldrà fer veure a l'autor que incloga exemples d'aparició d'aquestes formes anteriors a la primera data per ell aportada (1505) com ara els que hi ha a l'anomenat *Cançoner dels Masdovelles*, on podem enregistrar diversos exemples d'aquestes formes. La part dedicada a l'estudi sintàctic és més breu, però no per això menys important. A través de construccions tipus *llibre d'ell*, *aquest meu quadre* o *renta't les mans/renta les teues mans*, l'autor analitza alguns usos sintàctics dels possessius, i fa referència a les variants diatòpiques de l'idioma i també a les solucions romàniques. Cal dir que aquest capítol (el tercer) és el fonamental de l'obra, el més reeixit i el millor plantejat dels quatre en què es divideix l'obra.

La quarta part és l'aplicació pràctica d'aquesta investigació en els camps de la gramàtica i en el de la normativa. Es proposa l'autor un capítol breu però pràctic, segons les seues paraules: «En definitiva, el fet que la societat, les persones se n'aprofiten no

hauria de ser més que l'última finalitat de qualsevol investigació científica» (p. 214). Quant al primer aspecte (el gramatical) repeteix que «l'estudi dels adjectius possessius s'ha de situar dins el camp dels adjectius qualificatius» (p. 215), i, per això, considera que tot lexema té dos vessants, un de semàntic i un altre de sintàctic. En el primer cas, aquests adjectius es poden explicar com a derivats dels pronoms personals, i en el segon, es comporten com a adjectius qualificatius, no com a actualitzadors. Com a conseqüència de tot el que ha dit, afirma que només existeixen cinc pronoms d'aquest tipus i cinc d'adjectius: *jo, tu, ell/ella/ells/elles, nosaltres* i *vosaltres* per als pronoms personals i *meu, teu, seu, nostre* i *vostre* per als adjectius possessius. Encara més, afirma que com a adjectius, els possessius també tenen les variacions de gènere i de nombre: *meua, teua, seua, nostra, vostra; meus, teus, seus, nostres, vostres; meues, teues, seues, nostres, vostres*. Una altra qüestió d'ús que proposa l'autor és el de la construcció nominal: quina forma han de tenir aquests adjectius possessius, si van davant o darrere del verb? En el primer cas, segons l'autor, necessiten l'article (*el meu llibre*); quan van darrere, es poden construir ara amb article (*el germà meu*), ara amb un altre actualitzador (*tres llibres seus*), o fins i tot sense cap altre constituent (*fill meu*). Queda encara un aspecte pendent, com és el de les formes contractes (*mon, ton, son, ma, ta, sa*), les quals fa servir la llengua només en algunes relacions de parentiu i en altres casos aïllats (*ma casa, en ma vida*, etc.). Per a l'autor són meres formes secundàries, però no en dóna cap criteri clar a seguir en l'ús formal. Finalment, al·ludeix a un ús abusiu d'aquesta mena d'adjectius que es fa avui dia, i afirma que es deu a la influència de l'anglès, probablement.

Pensem que l'obra aconsegueix l'objectiu que l'autor s'havia proposat, i en alguna part del treball fins i tot el depassa.

LLUÍS GIMENO BETÍ
Universitat Jaume I

Antoni FERRANDO i Miquel NICOLÁS, *Història de la llengua catalana*, Pòrtic Editorial / UOC, Barcelona, 2005, 540 pp.

Antoni Ferrando i Miquel Nicolás, autors que ja havien publicat un *Panorama d'història de la llengua* (València, Tàndem, 1993) de caràcter introductor, ens ofereixen ara una ambiciosa *Història de la llengua catalana*, que no sols ompli un buit sentit en l'àmbit de l'ensenyament universitari sinó que respon a una demanda